

De kerk van Christus maakt op Paascheest schijnbaar een droevig figuur.

Maar de kerk is er en zij blijft er omdat de Koning er is, omdat de levende Koning er is en er blijft met Zijn profetisch Woord, met Zijn priesterlijk erbarmen en met Zijn koninklijk gezag.

Daarom kan slechts daar waarlijk Paascheest gevierd worden, waar de kerk des Heeren het geheim van deze absolute en ootmoedige onderwerping aan het Woord van den Heilige kent.

Dan gaat in de wereld van die kerk toch een boodschap uit. Dan prediken ook wij aan de sterfende wereld temidden eener ondergaande cultuur de boodschap dat Jezus leeft. Dan kunnen wij de doodsmetingen van dit natuurlijk leven aanvaarden. Dan zijn wij vervuld van erbarming met de zwake doolards, die steeds opnieuw Paascheest zoeken hier beneden. Dankt op Paascheest onze smeeking voor den troon: „Heilige Geest, Geest van Pinksteren, pas Gij het Paascheest toe aan Uw kerk, pas het toe aan de wereld. Levende Christus, zend Uw geest uit, openbaar Uzelf, oefen de crisis over het zoeken van het leven hier beneden. Christus der Schriften, rijd voorspoedig op het Woord Uwer waarheid”.

Zoo wordt het toch Paascheest.

Paascheest in ons hart.

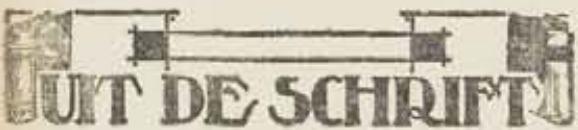
Paascheest in de kerk.

Paascheest in de wereld.

De dood gaat voorbij. Het dienen in het diensthuis is haast volbracht.

„Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoo zoekt de dingen die boven zijn waar Christus is”.

J. W.



UIT DE SCHRIFT

De Paaschtriomf.

... en zat op denzelfden.
Matth. 28: 2

Paschen is vol van heerlijkheid.

In de vroege blijde morgen staat de Levensvorst op uit het graf. Verslagen ligt de dood aan Zijn voeten. Stroomen van genade vloeien uit het open graf. Al de eeuwen en al de eeuwigheden zullen dankend zich verblijden in wat de Heere door Paschen verworven heeft.

Maar wat dat alles is, moet ge lezen in bijzonderheden, in apartheden. Gods wonderen moeten als met de loupe worden gezien.

Het Paaschevangelie wijst ons hierin de weg. Lees het maar bij Mattheus.

Het graf van Jezus is gesloten geworden met een zware steen. Al de vier Evangelisten vermelden in hun Paaschbericht, dat deze steen van het graf weggenomen is.

Mattheus echter verhaalt daarvan iets bijzonders. Hij schrijft, dat een engel des Heeren op de steen ging zitten. Dat schrijft alleen hij. De Evangelisten verschillen onderling in hun Paasch-mededeeling over de engelen. Over hun getal, de plaats waar zij waren en de houding die zij innamen. Waarschijnlijk is het doen der engelen bij het graf snel en sterk wisselend geweest. Engelen blijven op Paschen niet als uit marmer gehouwen al de tijd onbeweeglijk staan.

Want Mattheus heeft iets apart gezegd van wat engelen daar deden bij het graf. Een engel wendte de steen af en zat op denzelfden.

En zat op denzelfden.

Het Grieksche schrijft het veel kleuriger nog dan de Nederlandsche Bijbel: en hij ging er boven op zitten.

Acht dat niet inhoudsloos.

Het is een eigen trekje van het Paaschevangelie. Die steen voor het graf gewenteld heeft immers op die Vrijdagavond zijn eigen betekenis gehad. Hij is gewenteld voor het graf van Jezus, en heeft dat graf afgesloten, toegesloten, dichtgesloten.

Die steen is de poort voor de kerker van de dood. Daarachter ligt Jezus geboeid in de macht en de nacht van de dood. De geboeide en gevangen Middelaar.

En in dat graf ligt met Hem onze zaligheid, onze hoop, alle perspectief voor tijd en eeuwigheid. En die steen voor dat graf houdt Hem daarachter geboeid.

Maar op de Paaschmorgen wordt de steen weg-gewenteld.

De poort gaat nu open.

En boven op die steen gaat de engel zitten. Een oogenblik slechts. Maar in dat korte oogenblikje is dat van Gods troon als opdracht meegekregen zitten op die steen een prediking, een Paaschevangelie vol blijde heerlijkheid.

Want in die steen was al de macht van de dood verzinnebeeld.

Want in dat gaan zitten van dien engel is aangegeven de groote overwinning van den Vorst des levens. Die steen ligt nu onder Zijn voeten. Dat is,

de dood heeft het nu tegen Hem verloren. En de zonde. En de Satan. En de hel.

Hij ging er boven op zitten. Zoo als vroeger een overwinnaar de overwonnen vijand voor zich deed knielen in het stof en hem de voeten zette op de nek om hem te laten zien, dat hij het verloren had.

Zoo gaat de engel op de steen zitten.

Zoo zet de Christus Triumfator op de Paaschmorgen Zijn voeten op de nek van de dood. De kop van de heldraak is nu verbrijzeld. De zegen is nu bevochten. Want de engel zit boven op de steen.

Zoo is het blijde Paaschevangelie.

Onze Heere triumfeert. Vele machten steken de kop omhoog. De woeste revolutie. Het drieste ongeloof. De bange aanvechting. En straks de laatste vijand, de dood.

Maar Paschen draagt tot allen, die Jezus Christus kennen, de blijde boodschap, dat Hij het gewonnen heeft.

Voor ons.

Dat is het Paaschevangelie, dat strijdende en bestredende zielen vertroosten mag.

C. B.



KERKELUK LEVEN

„De Nederlander” over „klinkers en medeklinkers”.

Het Zondagsblad van „De Nederlander”, 7 April 1933, houdt zich bezig met den „aanval” van ds Berkhoff, waarover onze lezers in deze rubriek, en onder Persschouw, reeds het een en ander hebben vernomen.

Dit artikel van „De Nederlander” verdient op zichzelf onzerzijds geen bestrijding; slechts willen wij een rectificatie op een klein punt geven, en ook, wij het ons tot zuiverhouding van het debat wenschelijk lijkt, op een enkel punt de „hulp”, die het blad aan de opposenten van ds Berkhoff biedt, afwijzen. Men moet in het algemeen met hulpverlening van buiten zeer voorzichtig zijn.

Wat de rectificatie, bovenbedoeld, betreft: het blad deelt zijn lezers mee, dat het niet alle elementen van den „strijd”, doch slechts de hoofzaak wil „aanwijzen”; en zegt in dit verband, in één adem erbij: „omdat geen der strijders ze (d.w.z. de hoofzaak) aanwijst”.

Het is dus een boven die strijders uitgaand artikel, als men n.l. het artikel zelf gelooven wil.

Wanneer dan evenwel die „hoofzaak”, waar het over loopt, volgens „De Nederlander” deze is, dat wat ds Berkhoff nieuw noemt (een nieuwheid van hedendaagse gereformeerden, of, netter gesproken: neo-gereformeerden) reeds zeer oud is, omdat ook de vadersen teksteritiek een heel noodzakelijk en noodig werk vonden, dan moeten wij „De Nederlander” erop wijzen, dat deze opmerking ook door de „strijders” gemaakt is, en heusch niet een nieuw element in het debat brengt. Het voorbeeld, dat het blad aanhaalt (Matth. 27: 9, zie daarop de Kanttekeningen) is trouwens, afgedacht nu van de nieuwe uittalingen van ds Berkhoff, reeds door mijzelf besproken (zonder dat „De Waker” ertegen waarschuwde) in mijn brochure „Tegenstrijdigheden in den Bijbel”; deze brochure schreef ik te Vlaardingen, dus: vóór eind 1916. Ik heb daar tevens enkele langs tekst-critischen weg te verkrijgen mogelijke correcties van den overgeleverden tekst aangewezen, om zoo enkele in de tot ons gekomen handschriften werkelijk bestaande tegenstrijdigheden weg te nemen. Ds Berkhoff moet zich ook daartegen wel verzetten, maar hij moet dan maar zien, hoe hij die oneffenheden, die geen mensch wegdeneeren kan, „vereffent”. Ik noem deze bijzonderheid even, wijl eraan gedemonstreerd kan worden, hoe gevaarlijk voor de rust van eenvoudige bijbel-geloovigen dergelijk hol geredeneer is.)

Maar dit is ons vandaag de „hoofzaak” niet. „De Nederlander” gaat toch straks weer een verkeerd kant uit, als het orgaan het bewijs leveren wil voor zijn op zichzelf juiste bewering, dat wat prof. Aalders deed in zijn methode reeds verwant was aan wat de vadersen deden. Het orgaan schrijft immers, ter adstructie van deze op zichzelf onaanvechtbare bewering:

Tegenover deze nieuwe Gereformeerde opvattingen van de Vrije Universiteit gaat Berkhoff terug tot de oude Gereformeerde opvatting der vadersen.

Welnu: hier vergist Berkhoff zich volkomen. Wat hij oud noemt, is nieuw; het is ontstaan in de zeventiende en achttiende eeuw. Wat hij nieuw noemt, is oud; het is het standpunt van de Reformatoren en van de eerste theologen na hen. De dogmen omtrent woordelijke inspiratie, letterlijke inspiratie, mechanische inspiratie enz. zijn uit den tijd van het verval. In de dagen van het waarachtig geestelijk leven bekwamen men zich om den vorm van de Heilige Schrift — om de woorden, de letters, ja om den heelen canon van heilige boeken — veel minder. Men leefde toen in aanraking met den inhoud, met Gods eeuwige goederen. En tegenover de rest stond men vrij. Dat „critiek” ongeoorloofd is, werd pas in de zeventiende eeuw ontdekt. Luther, Calvin en... hijv. ook nog onze Statenvertaling zien het heel anders.

Het spijt ons, maar deze „hulp” wijzen we nu weer af. Want hier worden door elkaar gehaald: de kwestie, of de oorspronkelijke tekst gaaf is overgeleverd, en die heel andere vraag: hoe die oorspronkelijke tekst tot stand gekomen is. Het gaat in de teksteritiek niet om den „vorm” der Heilige Schrift, zoo als deze uit de hand der schrijvers gekomen is, doch om de Schrift, zooals ze door anderen is overgeschreven, en hier en daar op een verkeerde wijze is overgeschreven.

En daarom moet men de kwestie van inspiratie, theopneustie hierbuiten laten; men verwacht anders de wetenschappelijke en confessionele vragen.

Wat „De Nederlander” hier beweert, lijkt ons te veel op wat dr Ubink schreef. Maar wij willen niet den „inhoud” van de Schrift uitspelen tegen haar „vorm”. Wij hebben voor heel de Schrift, naar vorm en inhoud beide, eerbied; maar willen alleen maar niet vergeten, dat wij haar in den oorspronkelijken vorm niet hebben, en dat hier en daar nu de eenvoudige noodzaak gegeven is, naar dien oudsten vorm te zoeken. Om dan voort te gaan oorspronkelijken „vorm” grooten eerbied te hebben, wijl hij alleen den „inhoud” ons heeft kunnen schenken.

¹⁾ Ik schreef daar het volgende:

Teksteritiek is die wetenschap, die den oorspronkelijken bijbeltekst tracht op te sporen en vast te stellen. Niemand meent, dat de erkenning, dat hier en daar kleine foutjes ingeslopen zijn, een nieuwheid is van het z.g. neo-calvinisme, zooals h.v. Dr C. B. Hylkema. Ond- en nieuw-Calvinisme, Haarlem 1911, beweert (blz. 345). Immers, ook Calvin deed aan teksteritiek; Bana eveneens, zooals Hylkema, zelf toegeeft. Trouwens, reeds de Statenvertaling, die toch wel vrij is van moderne kritiek, doet er aan. In de kanttekeningen op Matth. 27: 9 wordt als mogelijkheid aangenomen, dat de aanhaling van de „30 zilverlingen” niet van Jeremia afkomstig is (dat zegt de tekst) doch van Zacharia, terwijl dan die vergissing aldus verklaard wordt, dat „de naam van Jeremia door iemand van de afschrijvers door onwetendheid, om de gelijheid van” de afkortingen der twee namen „uit den kant in den tekst zou zijn bijgevoegd”. Hoe men over die opvatting denken moge, duidelijk blijkt, dat hier klinkklare teksteritiek is bij de kanttekenaren en bij de „oude leeraars”. Men zie ook de aantekening op Handel. 7: 16 (aant. 31).

De erkenning, dat hier en daar kleine foutjes ingeslopen zijn, is dan ook algemeen, onder de gereformeerden. Prof. Dr H. Bavinck zegt: „de tekst, in welke geringe mate dan ook, is corrupt”; dat behoort tot de „feiten, die niet te loochenen zijn”. (Dogm. I^e 471). Eveneens spreekt Prof. Dr H. Bouwman van „het recht voor teksteritiek”. (De betekenis van de Geref. belijdenis voor de wetenschap, Kampen, 1901, blz. 23). Ook wijlen Prof. M. Noordzij nam soms een vergissing aan, bij ’t overschrijven der handschriften, en gaf dan een andere lezing dan de overgeleverde. Zoo h.v. in: „De acht en zestigste en de zestiende Psalm vertaald en verklaard”, Kampen, 1900, blz. 36, 37, 92, 94, 116, (al moet dan ook tegelijk opgemerkt worden, dat het een onwaarheid is, als Dr C. B. Hylkema, O- en N-Calv. blz. 108, durft beweren, dat „de door professor Noordzij zeer ijverig en verdienstelijk beoefende teksteritiek geen regel uit den bijbel intact laat.” Prof. Noordzij ging geen stap verder dan de Schrift zelf eischte). En ten slotte: ook Dr A. Kuypers gewaagt van „de moeielijkheid, dat ongeroepen redacteurs nog wijzigingen poogden aan te brengen, die er dus niet in hoorden, en deze moeten natuurlijk teruggedrongen” (Encyclopaedie der H. Godgel. II^e, 505; vgl. III^e, blz. 65 v.). En, om niet meer te noemen, in het door Dr J. C. de Moor bewerkte geschrift van Dr James Orr (Het O. T. besch. m. betr. t. d. nieuwere critiek) wordt gezegd: „dat er bederf kan zijn in den Hebruewschen tekst, is buiten twiifel en de critiek moet dus al haar krachten aanwenden, om de feiten te ontdekken en weg te nemen” (blz. 275). Men ziet, dat op dit punt onder de gereformeerden geen verschil bestaat; al houden ze tevens vol met Dr Kuypers (Encycl. III^e, 69): „Wat er ook met deze Schriftuur gebeurde, nooit kon het zoover komen, dat ze ophield het volkomen genoegzaam en betrouwbaar getuigenis omtrent Gods waarheid te zijn.”

Ook over die tegenstrijdigheden schreef ik reeds in diezelfde brochure. Men vergunne ons, vooral nu ze uitverkocht is, nog dit citaat er uit:

We behoeven slechts te wijzen op de reeds aangehaalde plaatsen 1 Kon. 4: 26 en 2 Kron. 9: 25, volgens welke Salomo eerst 4000 en dan weer 4000 span paarden had; en evenzoo op 1 Kon. 7: 26 en 2 Kron. 4: 5, waar achtereenvolgens gezegd wordt, dat de koperen zee in den tempel, een groot vat, inhield 2000 en ook 3000 „bath”. De pogingen, die b.v. de kanttekeningen op de Statenvertaling doen tot vereffening van deze berichten, maken den indruk van een noodsporg en stuiten reeds af op het feit, dat de berichten in andere onderdelen volkomen eenstemmig bedoelen te zijn.

Over zulke oneffenheden behoeft men zich evenwel niet ongerust te maken. Ze zijn te verklaren uit het feit, dat de oorspronkelijke handschriften van den bijbel verloren gegaan zijn, en dat door het veelvuldig overschrijven van de handschriften wel eens kleine onjuistheden bij wijze van vergissing ingeslopen zijn. Een verstandige teksteritiek (heel wat anders dan bijbelcritiek) kan dan ook in deren wel spoedig de juiste, door den schrijver bedoelde, lezing opsporen. Zoo blijkt b.v. in het geval van 1 Kon. 4: 26 de lezing 4000 span paarden de juiste te zijn (vgl. 1 Kon. 10: 26 en 2 Kron. 1: 14).

Op deze wijze kan men b.v. ook verklaren, dat David niet langer dan 40 jaar geregeerd heeft (2 Sam. 5: 4, 1 Kon. 2: 11), terwijl toch in 2 Sam. 15: 7 van zijn zoon Absalom verhaald wordt, dat deze na verloop van 40 jaar den opstand tegen David begon. Reeds het feit, dat Absalom geboren werd te Hebron na de troonbestijging van David (2 Sam. 3: 3, 1 Kron. 3: 2) pleit voor de opvatting, dat hier niet van 40, doch van 4 jaar sprake is geweest (waarschijnlijk de 4 jaar, die verliepen tusschen zijn verzoening met David, 2 Sam. 14: 33, en zijn revolutie), zooals enkele oude vertalingen en ook Josephus willen.

Ik heb in dezelfde brochure nog heel wat andere voorbeelden aangehaald, ook verwezen naar de Statenvertaling, en naar wijlen Ds T. Bos in „De Wachter”. En zou nu ineens Ds Berkhoff over dit reeds lang onder Gereformeerden bekende a-b-c van teksteritiek ach en wee moeten roepen?

K. S.

De voorgestelde Gezangen.

V. (Slot.)

In het vorige artikel werd omtrent enkele der gezangen, die de deputaten voorstellen, een opmerking gemaakt. Er zouden nog meerdere op-

merking
neer he
opgeho
worden
te neme
Maar
in het
had er
We h
Psalm 9
een Nie
ben wie
Zondag
gesprok
rapport
in elk

W
M
Bij
En
He
Zon
De
Va

Ik m
Nieuwja
is ande
en bij d
van dit
gespeeld
1920 sta
het liee
wegen”
er niet
plaatst

Deput
sacrame
de huw
nen vir
zicht ge
het ool
deze ge
inzien,
Uw taf
1920 v
voor de
ting ni

Gaarn
lied ge
tweede
geliewo
van Se
regels:
En he
toch u
prediki
Christu
Zijn be
wel, d
van Ge
ze eers
gerichb
zamerb
de gan
den. M
wijzige
luidde: